

Kunnan hankinnat / Lainsäädännön, hallintosäännön ja hankintaohjeiden yhteensovittamiseen liittyvät soveltamisohjeet

Valmistelijat johdon erityisavustaja Tuulia Rinne, hallintojohtaja Riina Kivistö

Kunnan hankintojen tekemistä ohjaa lainsäädäntö, valtuuston hyväksymä hallintosääntö (KV 12.6.2024 § 48) sekä kunnanhallituksen hyväksymä kehyskuntien hankintaohje (KH 12.8.2024 § 159). Lainsäädännön osalta kunnan on huomioitava erityisesti hankintalaki, kuntalaki, julkisuuslaki ja hallintolaki.

Kunnan on operatiivisesti linjattava, miten toimitaan niissä tilanteissa, joissa edellä mainitut lainsäädäntö ja kunnan päätökset ovat keskenään ristiriitaisia tai aiheuttavat tulkinnanvaraisuutta.

Hankintalakia sovelletaan vain niihin hankintoihin, jotka kuuluvat lain piiriin. Hankintalain soveltamisen ulkopuolelle rajautuvat niin tietyntyyppiset hankinnat (palveluhankintoja koskevat rajaukset) kuin tietynarvoiset hankinnat (kansalliset kynnyсарvot) sekä sidosyksikköhan­kinnat. Näin hankintalaki mahdollistaa joustavuuden ja tehokkuuden julkisiin hankintoihin.

Heinäkuun alussa (1.7.2024) voimaan tulleen hallintosäännön mukaan hankintapäätös on tehtävä yli 5000 euron (alv 0 %) hankinnoista. Hankintaohjeen mukaan hankintapäätös tulee tehdä silloin, kun hankinta on kilpailutettu. Keskeisin ero on pienhankintojen ohjeistuksessa: hallintosääntö sitoo hankintapäätöksen tekemisen hankinnan arvoon, kun taas hankintaohje edellyttää hankintapäätöksen tekemistä hankintamenettelyyn eli kilpailutukseen liittyen.

Nämä viranhaltijapäätöksen myötä Lempäälässä noudatettavat soveltamisohjeet päätetään alla olevan taulukon mukaisesti. Soveltamisohjeiden valmistelua on ohjannut toiminnan tehokkuudesta huolehtiminen ja kustannusten hillitseminen.

Linjattavat tilanteet	Soveltamisohje: hankintapäätös & muutoksenhaku	Perustelut
Hankinnan arvo ylittää 5000 euroa (0 % ALV) ja hankinta ei kuulu hankintalain piiriin.	Hankintapäätös: tee hankintapäätös. Kuvaa hankintapäätökseen kilpailutus tai käytetty suorahankintaperuste. Muutoksenhaku: oikaisuvaatimus (kuntalaki §), hankinta­oikaisu (hankintalaki §)	Hallintosääntö: Hallintosäännön mukaan hankintapäätös on tehtävä yli 5000 euron (alv 0 %) hankinnoista.
Jo kilpailutettuun sopimukseen (puitejärjestely, muu hankintasopimus) kuuluvan hankinnan toteuttaminen, kun ei erillistä minikilpailutusta	Hankintapäätös: ei hankintapäätöstä.	Hankintalaki ei edellytä näissä tilanteissa hankintapäätöksen tekemistä (§ 123). Puitesopimuksen mukaisen hankinnan tekeminen ilman kilpailutusta on puitesopimuksen toimeenpanoa. Alkuperäisestä puitesopimuksesta on jo tehty asianmukainen hankintapäätös.
Puitesopimukseen kuuluva minikilpailutus, alle EU-kynnyсарvon	Hankintapäätös: tee puitesopimuksen toimeenpanoa koskeva päätös. Muutoksenhakukiello.	Hankintalaki ei edellytä näissä tilanteissa hankintapäätöksen tekemistä (§ 123). Hankintaohje ei ota kantaa hankintapäätöksen tekemiseen puitesopimukseen kuuluihin minikilpailutuksiin, jotka ovat alle EU-kynnyсарvon. Koska hankinta perustuu minikilpailutukseen, on asian ratkaisusta syytä tehdä päätös. Päätöksen myötä tarjoajat saavat tiedon päätöksen perusteista, kunnan asianhallintaan jää jälki ratkaisusta ja hankintoja valvovat toimielimet saavat tiedon hankinnasta. Koska hankintapäätös koskee olemassa olevan

		sopimuksen toimeenpanoa, ei päätökseen voi hakea muutosta (muutoksenhakukiello).
Hankintojen tekeminen kunnan tytäryhtiöiltä	Hankintapäätös: ei hankintapäätöstä. Toimielimissä voidaan tehdä kuitenkin kunnan ja tytäryhtiön välisiä ostopalvelusopimuksia, joihin kuuluu kuntalainen mukainen muutoksenhaku.	Hankintalakia ei sovelleta kunnan sidosyksiköihin (§ 15). Hankintaohje ei ota kantaa hankintapäätöksen tekemiseen. Kunta järjestää toimintaansa tytäryhtiöiden kautta osin siksi, että niihin ei sovelleta hankintalakia (LEKITEK: KV 26.11.2014 § 92). Tämä mahdollistaa toiminnan tehokkuuden ja joustavuuden. Tytäryhtiöiltä tehtävien hankintojen tuominen hankintapäätösten piiriin vaarantaisi tehokkuuden ja yhtiöiden perustamisen tarkoituksen.
Lisätyön hankinta jo hankittuun urakkaan tai tavarahankintaan <i>Soveltamiskohde: hankintalain piiriin kuuluvat hankinnat</i>	Hankintapäätös: ei uutta hankintapäätöstä. Alkuperäiseen hankintapäätökseen valmistellaan päätösesitys lisätöiden hankintaan liittyvistä hankintavaltuuksista.	Hankintalaki ei edellytä näissä tilanteissa hankintapäätöksen tekemistä (§ 123 & § 41). Hankintaohje ei ota kantaa hankintapäätöksen tekemiseen. Alkuperäiseen hankintaan olennaisesti liittyvän lisätyön hankkiminen kilpailutuksen voittajalta ei vaaranna tarjoajien tasapuolista ja syrjimätöntä kohtelua. Lisätöiden tekemisestä tehtävät hankintapäätökset aiheuttaisivat lisäkustannuksia, sillä urakoiden kesto pitenisi hallinnollisten prosessien venyessä niitä. Huom. kyseessä tulee olla <u>hankintalain mukainen lisätyö</u> , jotta hankinnan voi tehdä ilman uutta hankintapäätöstä.
Option käyttämisestä päättäminen	Päätös: tee päätös option käyttämisestä. Optiopäätöksen tekee sama taho, joka on päättänyt alkuperäisestä hankinnasta. Muutoksenhakukiello. Kuntalain 136 §:n mukaisesti kyseessä on alkuperäisen hankintapäätöksen toimeenpano. Alkuperäisessä hankinnassa päätetään myös optiokauden mahdollisuudesta. Toimeenpanopäätös tehdään option käyttöönotosta.	Hankintalaki ei ota kantaa optiopäätösten tekemiseen. Hankintaohje edellyttää, että optioiden käyttämisestä sovitaa kirjallisesti. Option käyttämisestä on syytä tehdä hankinnasta päättäneen toimielimen/viranhaltijan kirjallinen päätös. Optiopäätökset voidaan luontevasti suunnitella päätöksenteon aikatauluihin, eivätkä ne näin ollen pitkitä hankintaprosesseja ja vaaranna toiminnan tehokkuutta.
Tarjoajan hylkäämistä koskeva päätös	Hankintapäätös: sisällytä hankintapäätökseen myös tarjoajan hylkäämistä koskeva päätös. Kirjoita päätökseen tarjouksen hylkäämisen perusteet.	Hankintalaki edellyttää, että ehdokaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisuista sekä tarjousmenettelyn ratkaisusta kirjallinen päätös, joka on perusteltava. Kunta linjaa tällä soveltamisohjeella, että tämä päätös tehdään osana varsinaista hankintapäätöstä.

Soveltamisohjeet kunnan tytäryhtiöissä

Konserniohjeessa määrätään tytäryhtiöiden hankinnoista ja hankintayhteistyöstä. Hankintayksiköiksi katsottavien tytäryhteisöjen on noudatettava julkisista hankinnoista annettuja säännöksiä ja ohjeita. Lisäksi kunnan tytäryhteisöt noudattavat Lempäälän kunnan hankintaohjetta ja ovat ohjeen mukaisesti mukana niissä yhteishankintasopimuksissa, joihin kunta on sitoutunut. Kunnanhallitus hyväksyi 12.8.2024 § 159 kehyskuntien hankintaohjeen ja samalla se ohjasi omistajan roolissa tytäryhtiöitä hyväksymään hankintaohjeen ja noudattamaan sen ohjeistusta (omistajaohjaus).

Tytäryhtiöt soveltavat toiminnassaan siten hankintalakia ja kehyskuntien hankintaohjetta. Hallintosäännön määräys 5000 euron hankintarajasta ei ulotu kunnan tytäryhtiöihin, sillä hallintosäännöllä määrätään ainoastaan varsinaisen kuntaorganisaation tehtävistä ja toimivallasta. Näin ollen kehyskuntien hankintaohjeen mukaan tytäryhtiöiden tulee kilpailuttaa 15 000 euron ja sitä suuremmat hankinnat sekä tehdä asiasta hankintapäätös, ellei hankintaan ole sovellettavissa hankintaohjeen mukaista suoraan hankintaperustetta. Tytäryhtiöiden pienhankintoihin liitetään hankintaohje (hankintalaki § 135).

Toimivalta

Toimivalta: Hallintosäännön 3. luvun 4.1 §:n kohdan 16 mukaan prosessijohtaja päättää prosessin lainsäädännön yleisestä toimeenpanosta yleisissä asioissa. Hallintosäännön 3.

luvun 7.1.1 §:n mukaan hallintojohtaja vastaa kunnan hallintoprosessista ja sen kehittamisestä. Lainsäädännön, kunnan hallintosäännön ja kunnanhallituksen hyväksymien ohjeiden yhteensovittaminen operatiivisiksi ohjeiksi on näin ollen luettavissa hallintojohtajan toimivaltaan.

Lisätietoja: hallintojohtaja Riina Kivistö, puh. 040 821 9172, johdon erityisavustaja Tuulia Rinne, puh. +358 40 594 0399

Päätös

Päätän, että Lempäälän kuntaorganisaatiossa noudatetaan tässä päätöksessä esitetyn taulukon mukaisia lainsäädännön, hallintosäännön ja hankintaohjeiden yhteensovittamiseen liittyviä soveltamisohjeita.

Riina Kivistö
Hallintojohtaja

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu Lempäälän kunnan asianhallintajärjestelmässä.

Päätöksen nähtävänäpito

Tämä päätös on nähtävänä Lempäälän kunnan internetsivuilla 22.10.2024 alkaen

Tiedoksi johtoryhmä, tytäryhtiöiden toimitusjohtajat, henkilöstö (intra)

Muutoksenhakukielto: Kuntalain 136 §:n mukaan päätöksestä, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.